Korvetten

NIELS JUEL

F 354

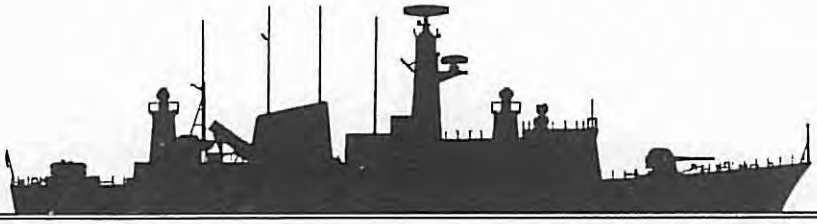

NIELS JUEL

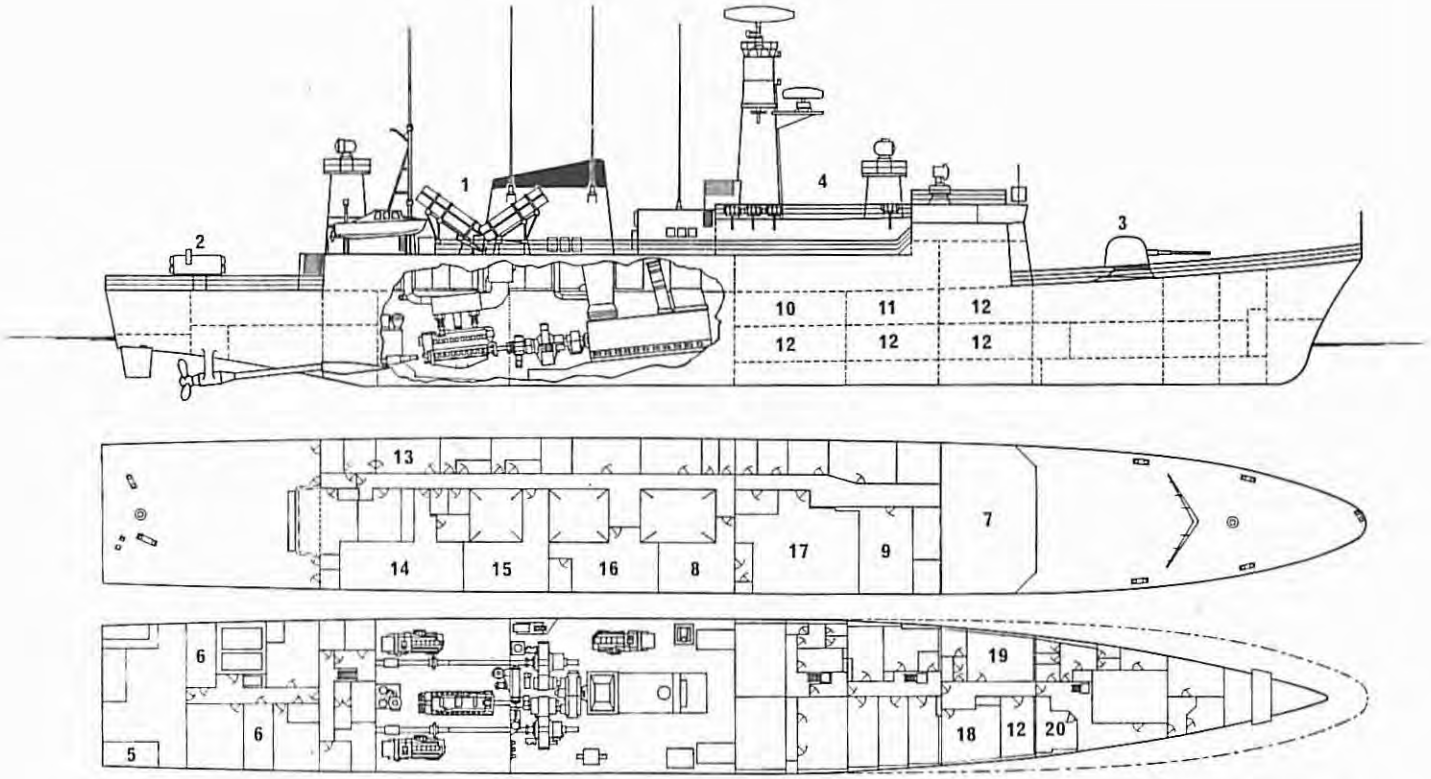

Våben: 1. SSM launcher (HARPOON) — 2. SAM launcher (SEA SPARROW) — 3. Kanon (76 mm OTO MELARA) — 4. Plads til kortholds luftværnsvåben — 5. Dybdebomber — 6. Antiubådstorpedoer.
Kontrol: 7. Operationsrum — 8. Maskinkontrolrum — 9. Radiorum.
Aptering: 10. Officersbeboelse — 11. Sergentbeboelse — 12. Konstabelbeboelse — 13. Sygelukal — 14. Cafeteria — 15. Kabys — 16. Sergentmesse — 17. Officersmesse — 18. Opholdsbanje — 19. Baderum — 20. Vaskeri.

KORVETTER af NIELS JUEL-klassen

NIELS JUEL (F 354)

OLFERT FISCHER (F 355)

PETER TORDENSKJOLD (F 356)

HOVEDDATA

Størrelse:

Konstruktionsdeplacement:	1320 tons
Længde overalt:	84,0 m
Længde mellem p.p.:	80,0 m
Bredde, maks.:	10,3 m
Dybgang (på midterspant):	3,1 m
Mastehøjde:	23,0 m

Fart:

Maks. fart (på gasturbine):	ca. 30 knob
Krydsfart (på dieselmotor):	ca. 20 knob

Armering:

2 launchere med hver 4 HARPOON-sømålsmissiler.
1 launcher med 8 SEA SPARROW luftmålsmissiler.
1 stk. 76 mm OTO MELARA automatkanon (mod sø- og luftmål).
2 stk. kortholds luftværnsvåben.
Antiubådstorpedoer og dybdebomber.

Radars:

1 stk. 10 cm luft- og overfladevarslingsradar.
1 stk. 3 cm hopfrekvens overfladevarslingsradar.
1 stk. 3 cm navigationsradar (med 2 antenner).

Hovedmaskineri:

1 stk. General Elektric gasturbine	á 26000 HK
1 stk. MTU dieselmotor	á 4.800 HK

Trækker alternativt på to skrueaksler gennem fælles gear.

Besætning:

I alt 90 mand, fordelt med 18 i officersgruppen, 9 i sergentgruppen og 63 i den menige gruppe.

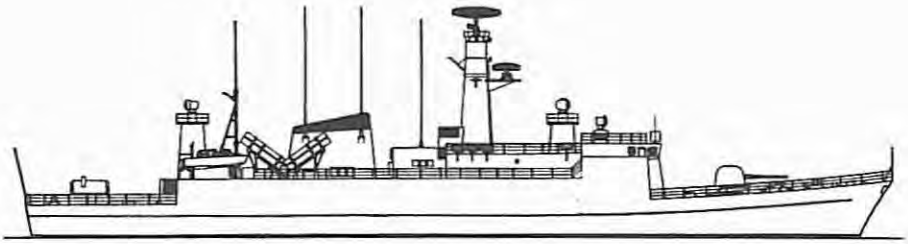

FLÅDENS NYE KORVETTER

Flådens nye korvetter af NIELS JUEL-klassen er et led i det genopbygningsprogram, som blev fastlagt med forsvarsforliget af 1973 og som foruden korvetterne omfattede 10 torpedobåde af WILLEMOES-klassen, 2 mineskibe af LINDORMEN-klassen, inspektionsskibet BESKYTTEREN og 6 kuttere til patruljetjeneste i danske farvande.

Forud for forsvarsforliget af 1973 var forsvarets materiel præget af fremadskridende forfald, som ikke midst tegnede mørkt for søværnet. Forsvarets fremtidige sammensætning og omfang var imidlertid i denne periode genstand for mange drøftelser, bl.a. i en forsvarskommission og i folketingets forsvarsudvalg, der havde et lovforslag om ændring af forsvarsordningen til behandling.

Som led i drøftelserne fremkom debatoplæg fra flere politiske partier, og et af de debatterede spørgsmål var, om flåden skulle omfatte såkaldte større enheder. Debatten rummede mange vidt forskellige synspunkter, men da forsvarsforliget blev indgået med et solidt flertal i folketinget, omfattede det den såkaldte Flådeplan-82 og dermed også større enheder, at hvilke tre skulle bygges som erstatning for ældre og udslidt materiel og som supplement til de to fregatter PEDER SKRAM og HERLUF TROLLE.

Danske farvandes karakter gør det naturligt at søge flåden sammensat af lette overfladefartøjer og ubåde med vægt på udnyttelse af artilleri, torpedoer, miner og missiler i taktisk sammenspil. Vejr- og sigtbarhedsforhold såvel som taktiske og teknologiske faktorer gør det imidlertid

nødvendigt, at de lette og specialiserede enheder suppleres med og støttes af større og alsidigt udrustede skibe med god udholdenhed og sødygtighed samt med stor varslingsrækkevidde og -kapacitet. En sådan sammensætning er forudsat i flådeplanen og muliggør en fleksibel anvendelse af flådens enheder til uafbrudt overvågning, til sikring af dansk suverænitet over søterritoriet samt i krigstilfælde til koncentreret og omgående indsats mod søværts angreb på landet. Dette gør flådestyrker til et vigtigt krisestyringsværktøj for regeringen.

Behovet for disse enheder er i Flådeplanen først og fremmest begrundet med henvisning til Danmarks maritime position og struktur, som medfører, at landets sikkerhed og interesser kan trues direkte af fremmede aktiviteter til søs. Ikke mindst Warszawapagt-landenes meget kraftige opbygning af flådestyrker, som er gennemført i de senere år, og disse magters stigende aktivitet til søs, trækker de maritime konturer skarpt op. Vore flådestyrker skal forebygge eller modvirke sådanne søværts trusler, som måtte kunne opstå, og flådens struktur må under hensyn til vore ressourcer tilpasses lokale forhold såvel i Østersøområdet som ved Grønland og Færøerne.

KORVETTENS OPGAVER

De opgaver, der påhviler korvetten som operativ enhed i det danske søværn og derved til løsning af Flådens samlede opgaver, danner det væsentligste grundlag for uddannelsen og tjenesten ombord. Disse opgaver omfatter bl.a.:

I fredstid

- Gennem deltagelse i den maritime overvågning af danske farvande og søterritorium med tilstædende farvande at medvirke til konstatering af suverænitetskrænkelser og varsling af aggresive handlinger samt ved afvisning af krænkelser at hævde dansk suverænitet til søs.
- Ved samarbejde med danske og allierede enheder at fremme og demonstrere flådens operative effektivitet.
- Ved deltagelse i søredningstjenesten at fremme sikkerheden til søs.
- Ved deltagelse i repræsentative arrangementer inden for landets grænser at hævde flådens ry og omdømme samt i udlandet at vise det danske flag med ære og værdighed.

I spændingsperioder

- Gennem intensiv overvågning af danske farvande og fremskudt patruljering i Østersøen at bidrage til at tilvejebringe billedet af den maritime situation og den militære aktivitet i disse områder – og derved grundlag for regeringens og forsvarschefens iværksættelse af beredskabsforanstaltninger.
- Ved operativ indsats – om nødvendigt – af krigsmæssig karakter at medvirke til:
  (1) Hævdelse af danske rettigheder og ejendom i internationalt farvand,
  (2) afvisning af overlagte krænkelser af dansk territorialt farvand,
  (3) forsvar af danske minelægningsoperationer, og
  (4) imødegåelse af egentlig angreb på dansk område.
- Ved overvågnings– såvel som under øvrige operationer skal korvetten kunne samarbejde med Flyvevåbnets enheder og allierede maritime styrker samt være forberedt på overgang til NATO–kommando.

I krigstid

Udover de for spændingsperioder pålagte opgaver skal korvetten:

- I tilfælde af angreb med kort varsel kunne optage kampen i henhold til forholdsordren for det militære forsvar ved angreb på landet eller i krig samt umiddelbart kunne iværksætte operationer i henhold til fældende forsvarsplaner.
- Kunne samarbejde med danske enheder af alle tre værn og med allierede styrker og være rede til at overvåge ledelsen af operationer til søs samt til at indgå under NATO–kommando.

KORVETTENS KONSTRUKTION

Generelt

Korvetten NIELS JUEL er bygget til at drage fordel af de særlige farvandsgeografiske forhold i søområdet omkring Danmark. Dette gælder således for deplacement, dybgang, mastehøjde, fartegenskaber m.m.

Korvetten er konstrueret til at kunne holde søen under alle forekommende vind- og vejrforhold i operationsområderne i Østersøen, indre danske farvande, Skagerak, Nordsøen m.fl. og er bl.a. ved anvendelse af stabilisatorer og gastæt lukning konstrueret således, at der opnås størst mulig sikkerhed for effektiv tilstedeværelse i områderne, herunder for effektiv våbenindsats.

Skrogets form, der baserer sig på den nugældende praksis ved bygning af fregatter og korvetter, har dybe V–formede sektioner i forskibet og flade U–formede sektioner i agterskibet. Forskibet har samtidigt knækspant for bedst muligt at undgå "grønt" vand på fordækket i svær sø.

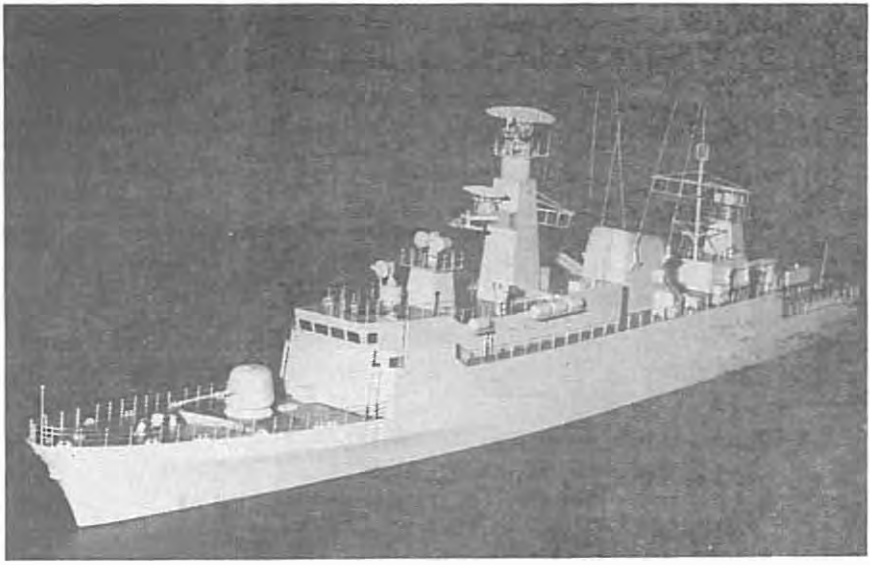

Det er iøvrigt kendetegnende for denne korvettype, at al plads ombord er udnyttet fuldt ud til valgte operative udstyr og våbensystemer m.v., til hoved- og hjælpemaskineri samt til opfyldelse af den krævede standard for beboelse og opholdsområder.

De vigtigste operative rum er grupperet på brodækket og hoveddækket med let adgang og kommunikation.

Korvetten er konstrueret på grundlag af Søværnets Materielkommando's specifikationer udarbejdet af firmaet Yarrow Admiralty Research Division i Skotland, og bygningen blev på grundlag af indkomne tilbud overdraget til Aalborg Værft i December 1975.

Søværnets specifikationer indeholdt meget strenge krav til såvel projekteringsfirma som byggeværft, og opgavens løsning har for begge firmaer været en stor udfordring.

Skibets maksimale længde er 84 m, dets bredde 10,3 m, og det har godt 3 m dybgående. Deplacementet (skibets vægt) er ca. 1300 tons, og som fremdrivningsmaskineri har skibet en kombination af gasturbine og diesel, som giver en maksimumsfart på op mod 30 knob, medens sejlads for diesel alene kan gøres med op til ca. 20 knob. Hjælpemaskineriet udgøres af flere motorer, som leverer elektrisk kraft til skibets omfattende udstyr og våbensystemer, og der er tilstræbt en høj grad af automatisering, bl.a. for at holde besætningen på en forholdsvis begrænset størrelse, 27 befalingsmænd og 63 menige mod gamle, væsentlig simplere og mindre korvetters i alt 110 mand.

Våbensystemer

Korvetterne af Niels Juel-klassen er de første danske større enheder, der fra begyndelsen er udstyret med missiler som hovedarmering.

Surface-to-surface (SSM)

Surface-to-surface (SSM) – sømålsmissilsystemet - udgøres af to launchere (affyringsramper) med hver 4 HARPOON-missiler med tilhørende kontroludstyr.

De to launchere er placeres på bådedækket ved skorstenen og affyringen foretages fra operationsrummet om læ mod overflademål, hvis position kendes fra skibets egne eller fra eksterne (andre skibes eller luftfartøjers) sensorer. Når et missil er affyret, vil det selv "home" på målet (søge målet) i et forud indstillet område.

Surface-to-Air (SAM)

Surface-to-Air (SAM) – luftmålsmissilsystemet, der udgøres af NATO SEA SPARROW missiler, har en launcher med 8 missiler placeret på agterdækket, og de to tilhørende radars er anbragt på to stubmaster, en på brobygningen foran tårnmasten og en agten for skorstenen. Artilleri (eller missilcentral) med kontroludstyr findes om læ.

SEA SPARROW er et såkaldt semi-aktivt "homing" missil, der betyder, at målet "belyses" af en af de to omtalte radars, hvorefter en modtageradar med tilhørende kontroludstyr i selve missilet dirigerer missilet mod målet. Missilet er - i modsætning til HARPOON-missilet - således afhængigt af skibet efter affyring.

76 mm kanon

Skibets kanonarmering består af en 76 mm automatisk pjece (OTO MELARA) fremstillet i Italien, som kan anvendes både mod sømål som luftmål. Kanonen er placeret på fordækket og rettes fra skibets artillericentral via artillerisigte og TV-udstyr over og på broen. Under klods-holds nødsituationer ("dog-fights") rettes kanonen direkte fra måludpegningssigter, et på hver side af broen.

SEA SPARROW-missil efter affyring.

Operations- og ildledelse

I operationsrummet ombord samles og bearbejdes alle oplysninger vedrørende den taktiske situation i områder og farvandsafsnit af interesse, modtaget fra skibets egne eller fra eksterne sensorer - passive som aktive. Fra operationsrummet videregives de nødvendige oplysninger og måldata til skibets våbensystemer for umiddelbar indsats mod skibe, fly og ubåde.

Denne proces kræver hurtighed, hvorfor operationsrummet er udrustet med alle sine våbenkontrolpaneler umiddelbart arrangeret omkring skibets computerudstyret taktiske kampinformationssystem. Dette system er udstyret med henblik på momentant at kunne modtage, bearbejde og præsentere de data, der er nødvendige for skibschefens beslutning om våbenindsats og ledelse af eget og underlagte enheder.

De modtagne bearbejdede data modtages og præsentere på store radar- og dataskærme, der samtidigt er i stand til at vise skibets position i operationsområdet.

Alle supplerende oplysninger som f.eks. målenes kurs og fart, pejling og afstand, supplerende oplysninger m.v. præsenteres på mindre dataskærme i nærheden af skibets radarbilleder.

Som et led i den moderne krigsførelse, hvor udveksling af egne oplysninger om fjendens positioner og bevægelser samt ordre om våbenindsats skal kunne afgives momentant, er installeret data-link, der gør det muligt at overføre et overskueligt billede af hele den taktiske situation fra skib til skib. Det samme datasystem muliggør indsats af skibets våben baseret på andre enheder - skibe, fly og ubådes - oplysninger.

Foruden datalink er korvetten udrustet med de normale kommunikationssystemer for skibe af fregatstørrelse, samt et integreret internt kommunikationssystem – forbindende alle operative positioner i skibet og nødvendig for hurtigt våbenindsats.

Til egen varslingstjeneste er korvetten udstyret med 3 radars – en luft- og overfladevarslingsradar med antennen placeret på toppen af tårnmasten foran for skorstenen, en radar til egentlig overfladevarsling med antenne på platform på forkant af tårnmasten og en navigationsradar med to antenner, på konsol på hver side af samme mast.

Øverst i tårnmasten er indbygget udstyr til passiv varsling – elektronisk krigsførelse.

Maskineri

Hovedmaskineriet

Hovedmaskineriet består af en enkelt General Electric gasturbine til høj fart og en enkelt MTU dieselmotor til krydsfarter. Begge hovedmotorer trækker alternativt på skibets to skrueaksler gennem et fælles gear.

Maskinkontrolrummet, herunder havaricentral, er placeret over de egentlige maskinrum på hoveddækket, af hvilke det foreste maskinrum med gasturbine og reduktionsgear – se skitse – er det største.

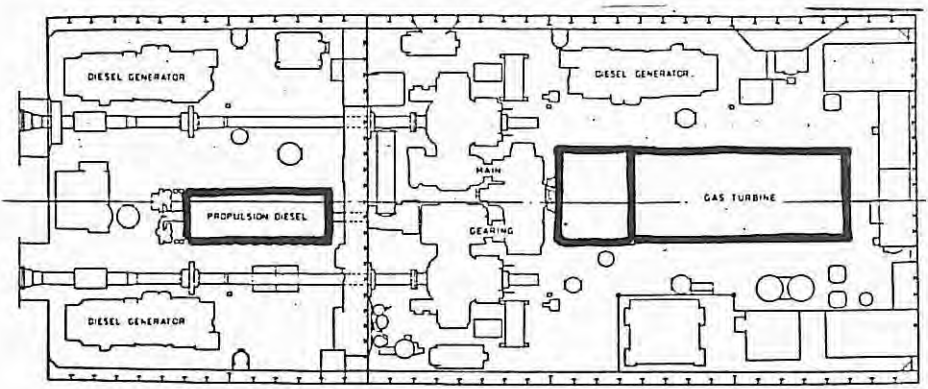

Det agterste maskinrum indeholder dieselmotor til krydsfart samt to hjælpemotorer.

Strømforsyningen

Strømforsyningen leveres af 3 hjælpemotorer i forbindelse med generatorer og med indbygget automatisk spændingsregulering. I tilfælde af strømsvigt træder en nødgenerator i drift og leverer spænding til bl.a. nødlys og lanterne.

Kontrol og overvågning

Kontrol og overvågning af maskineriet kan foretages enten fra broen (kontrol af maskinkraft og skruestigning) eller fra skibets maskinkontrolrum, hvor yderligere man kontrollerer start og stop samt omskiftning af diesel/gasturbine. Fjernbetjening, start og stop af visse dele af hjælpemaskineriet og dieselgeneratorerne finder ligeledes sted fra maskinkontrolrummet. Herudover kan hovedmaskineriet betjenes lokalt fra de enkelte maskinrum.

For at mindske skibets rulninger væsentlig i hårdt vejr, er skibet forsynet med aktive stabilisatorer.

Aptering m.v.

Korvettens plads er udnyttet fuldt ud til de valgte våbensystemer og maskineri samt til den påkrævede danske standard for beboelse og opholdsrum. De vigtigste operative rum er grupperet på brodækket og hoveddækket med let indbyrdes adgang og kommunikation. Apteringen til skibets besætning er indrettet på brodækket samt om læ med toiletter og badeforhold i umiddelbar nærhed af de pågældende personelkategoriers beboelsesområder.

Et ventilations- og luftkonditioneringsanlæg betjener alle bemandede rum, der desuden har individuel varme. Særlige ventilationsenheder er herudover installeret i forskellige våben- og tele-/kommunikationsrum.

Kabyssen er placeret midtskibs mellem korvettens cafeteria og sergentmesse. Officersmessen er placeret foran herfor. En særlig opholdsbanje er indrettet for den menige besætning over dennes beboelse.

Skibsledelsen

Skibsledelsen i korvetten udgøres af Chefen, Næstkommanderende, og skibets fire divisionsofficerer: Operationsofficeren, Våbenofficeren, Teknikofficeren og Forvaltningsofficeren.

Chefen har kommandoen over skibet, dets ledelse og sejlads. Næstkommanderende er chefens stedfortræder og er over for chefen ansvarlig for korvettens effektivitet, herunder for koordination af de enkelte divisioners virksomhed og indsats. Divisionsofficererne er ansvarlige for de enkeltete divisioners område og er som sådanne chefens rådgivere inden for deres tjenesteområder.

Korvetten og dets materiel og udstyr m.v. er med ovennævnte organisation som grundlag inddelt i et antal sektioner og områder, som henhører under divisionerne og ledes af skibets øvrige officerer og befalingsmænd.

Korvettens tjenesteområder, organisation og daglige administrative forhold er specificeret i korvettens "Chef- og Skibsorganisationsbog".

Af beredskabs- og vagtmæssige grunde er besætningen udover divisionsinddelingen opdelt i kvarterer:

– Kongens kvarter og Dronningens kvarter, som yderligere er underinddelt i:

– 1., 2. og 3. skifte.

Hvert besætningsmedlem (officerer, befalingsmænd og menige) er af administrative hensyn tildelt et skibsnummer, som refererer til ovennævnte divisions-, kvarters- og skifteinddeling.

Navngivning af NIELS JUEL 26 SEP 1978

Den 26. september – Kong Christian X's fødselsdag – foretog Hendes Majestæt Dronningen på Aalborg Værft den officielle navngivning af NIELS JUEL – den første af Flådens tre nye korvetter.

Det var naturligt i 1977 at gøre indstilling om at give den første af de nye enheder navnet NIELS JUEL – i 300-året for sejren i Køge bugt den 1. juli 1677, der var admiral Niels Juels største bedrift blandt mange.

Når Dronningen tildelte vor nye korvet navnet NIELS JUEL og selv foretog den officielle navngivning af skibet, må det i søværnet opfattes som en tilkendegivelse af interessen for og påskønnelse af flådens virke i fortiden og samtidigt et udtryk for Hendes Majestæts forventning til søværnets personel om lignende god fortjeneste i enheder med inspirerende navne.

NIELS JUEL VÅBENSKJOLD

Korvetten er opkaldt efter generaladmiralløjtnant Niels Juel. Hans slægtsvåben er anvendt uændret.

Våbenskjoldets blasonering er således i blåt felt en 6-oddet guld-stjerne over 3 sølv-bølger.

Korvettens skibsvåben med skjoldet hvilende på et anker hvorover er anbragt en kongekrone, er udarbejdet af Søværnets Heraldiske Arbejdsgruppe på foranledning af Chefen for Søværnet, Admiral S.S.Thostrup og godkendt af H.M.Dronningen den 14 September 1977.

NIELS JUEL MOTTO

Som officer, befalingsmand og menigt medlem af besætningen tjenstgørende i korvetten NIELS JUEL, bør man ikke glemme admiralens eget motto:

NEC TEMERE NEC TIMIDE

(Hverken forvoven eller frygtsom)

Generaladmiralløjtnant NIELS JUEL 1629-97

Generaladmiralløjtnant Niels Juel med elefantordenens bånd over sin rustning.
(Det kgl. Biblioteks billedsamling).

Niels Juel fødtes d. 8 Maj 1629. Han var af adelig byrd, nedstammende fra en af de ældste danske slægter. Det var kun ved et tilfælde han fødtes i Norge, hvor hans forældre som ellers boede i Jylland, var flyttet på grund af Kong Christian d. IVs vovede og skæbnesvangre indblanding i 30-års krigen. Niels Juel fik sømandsblod i årene fra sine første uger – inden han var en måned gammel, krydsede han Skagerak til sit barndoms hjem i Thy, hvor han gennem sine drengeår blev fortrolig med havet.

I Jylland voksede Niels Juel op under en omhyggelig ledelse, dels i hjemmet, dels hos sin Moster Karen Sehestedt der boede i nærheden af Randers.

Alle hans oldefædre deltog som officerer i 7-årskrigen (1563-70) mod Sverige: Jens Juel, Gregers Ulfstand og Malte Sehested tjente alle til søs, mens Niels Lykke gjorde tjeneste til lands. Jens Juel var således ombord på admiral Peder Skrams skib Fortuna, hvor han deltog i det kendte slag mod svenskerne d. 11 September 1563. Han døde ombord kun 10 dage efter slaget.

Niels Juel havde således naturlige grunde til, at havet fik den plads i hans verden og forestillingskreds som det gjorde, i sit barndomshjem i Thy beliggende i Nørtorp yderst i det nordvestlige hjørne af Danmark nær Hanstholm.

Som de fleste unge adelsmænd på denne tid blev han sendt på akademiet i Sorø, hvor han som ung adelsmand skulle modtage sin uddannelse til statens tjeneste. På akademiet blev læst teologi, græsk og orientalske fag udover de almindelige fag som jura, filosofi, medicin, fysik, matematik og fortifikation, for ikke at glemme historie og politik.

21 år gammel rejste han som et led i sin uddannelse til udlandet. Først gennem Tyskland – forarmet efter 30-årskrigen – videre til Frankrig, hvor han efter et kort ophold fortsatte til Holland 1652. Her meldte han sig til tjeneste ved flåden, hvis chef var den berømte admiral Martin Tromp. Han fik her med det samme en god sømandsmæssig uddannelse under fuldt operative, krigsmæssige forhold i søkrigen mod England 1652 – 54. Han fortsatte efter krigen sin tjeneste i den hollandske flåde under admiral De Ruyter – bl.a. med sejlads på togter til Middelhavet. Det blev alt i alt til mange år til søs, der gjorde Niels Juel til en dygtig og erfaren søofficer ved sin hjemkomst til Danmark 1656. Kun 27 år gammel mødte han på Holmen med en uddannelse, der omfattede såvel alment teoretiske fag som skibbygningskunst, praktisk sømandsskab og ikke mindst erfaring som søkriger og sømand.

Efter hjemkomsten til København blev Niels Juel udnævnt til Holmens Chef – en periode i hans liv med store administrative opgaver såvel som tjeneste til søs, som eskadrechef i den første Sundkrig (1657–58). Under Københavns belejring i 1658 finder man Niels Juel som chef for Holmens 6 bådsmandskompagnier. I disse år mødte Niels Juel sin tidligere lærermester De Ruyter, nu som chef for de hollandske flåder, der kom Danmark til undsætning bl.a. under Københavns belejring.

De følgende fredsår havde han sin tjeneste på Holmen, hvor hans store erfaring og viden var med til at udvikle flådens beredskab og styrke, hvad riget hurtigt atter fik brug for. De europæiske uroligheder i 1670-erne – foranlediget af den franske konge Louis XIVs magtstræben – nåede også Norden med at Danmark-Norge blev inddraget i krigen mod Sverige.

Niels Juel med sin store administrative viden og sine krigs- og sømandsmæssige erfaringer burde på daværende tidspunkt have gjort ham til flådefører for den kombinerede dansk-hollandske flåde i Østersøen. Han måtte imidlertid se sig forbigået i de første år af krigen – af politiske grunde – og oven i købet af en fremmed – den hollandske admiral Cort Adler. Det blev i disse år til tjeneste som eskadrechef sammen med den danske admiral Jens Rodsteen.

Først i 1677 fik han midlertidigt overkommandoen til søs over de samlede dansk-norske flåder i Østersøen, hvor han med stor strategisk og taktisk dygtighed gennemførte en glimrende kampagne mod den svenske flåde. Hans dygtige dispositioner førte til sejren ved Møen d. 1. JUNI 1677 og det vigtigste og helt afgørende slag i Køge Bugt 1. JULI 1677. Niels Juel vandt den dag søherredømmet i Østersøen for resten af krigen og sikrede dermed hærens forbindelseslinier til Skåne samt umuliggjorde en invasion af Sjælland til krigens afslutning 1679.

Slaget i Køgebugt 1677
(Efter "Vor Sømagtshistorie").

Niels Juels admiralskib,
CHRISTIANUS QVINTUS.

Den skånske krig blev dermed vendepunktet i Niels Juels liv. Han havde oplevet at blive forbigået først af de europæisk berømte admiraler Cort Adler og Conelius Tromp fra Holland. Først slaget i Køge Bugt viste den danske konge, at Niels Juel var af samme storhed omend ikke større. Kongens hengivenhed for Niels Juels bedrifter fik form af udnævnelse til admiralgeneralløjtnant 4 Juli 1677, sæde i kongens råd som geheimeråd fra 1678 afsluttende med stillingen som vicepræsidentcharge i Admiralitetet fra 1679 og samme år udnævnelse til ridder af elefantordenen, den fornemste af alle danske ordener.

I sine sidste år fra 1679 til 97 gjorde man flittigt brug af hans store erfaringer, viden og kunnen inden for flåden som i politiske kredse. Hans største bedrift var måske, at han med sin opførsel og kunnen sikrede flådens udvikling på et nationalt grundlag, der skulle holde sig i århundreder op til vore dage.

Det var Niels Juel, der lod udarbejde datidens taktiske søartikler der kom til at gælde i flåden til langt op i det 18-ende århundrede. Det var hans dygtighed og daglige bevågenhed på Holmen, der lærte hans efterkommere altid at holde flådens skibe i "god stand", at tilstrækkelige forsyninger altid holdtes rede til hurtig indsats og at flådens officerer og mandskab blev trænet til søs til opbygning af flådens effektivitet og beredskab.

Niels Juel blev agtet og æret af sin samtid, som en mand af gammel dansk dyd og oprigtighed – som udtalt af Kingo ved hans begravelse. Det må aldrig glemmes – og måske navnlig ikke i vor moderne tidsalder – at når han vandt sine sejre over svenskerne, var det først og fremmest hans sømandsskab og mange års tjeneste til søs, der afgjorde udfaldet af de kampe han deltog i.

Mindeord ved Niels Juels begravelse 1697

Af alle taler og digte ved Niels Juels begravelse i 1697 er formentlig Thomas Kingo's vers dem, der på bedste måde tolker hans ligefremme sind og redelige væsen i hans lange gerning i fåden.

"Staa Vandringsmand, og skø en søhelt an i sten
og est du selv ej Flint, ær da hans døde Ben.
Thi det er Herr Niels Juel, hvis Marv og Ben og Blod
med fyrigt Hjerte for sin Konges Ære stod,
hvis Manddoms Drifter i saa mange Søslag staar,
en Mand af gammel Dyd og dansk Oprigtighed,
af Ja og Nej og hvad man godt og ærligt ved.
Hans Sjæl, den er hos Gud, hans Ben i denne Grav,
Hans Naade i Minde, mens der findes Vand i Hav."

(Niende vers på hans mindesmærke i kapellet til Holmens Kirke).

NIELS JUEL - et historisk navn

Flåden har knyttet Niels Juels navn til mange af sine gode skibe. Først finder man Niels Juel givende navn til en kanonchalup (1809–14) der efterfølges af skruefregatten NIELS JUEL (1855–79) – en af sejlskibstidens sidste fornemme konstruktioner af nærlig samme type som JYLLAND.

I 1918 møder man igen navnet NIELS JUEL denne gang givende navn til et artilleriskib (1918–43) for nu atter at møde korvetten NIELS JUEL i flådens tal.

Det er tankevækkende, at alle enheder i flåden, der har bæret admiral Niels Juels navn, har deltaget aktivt i forsvaret af Danmarks sømilitære interesser – med hæder som den admiral, der har givet skibene navn.

Kanonchaluppen NIELS JUEL (1809-14)

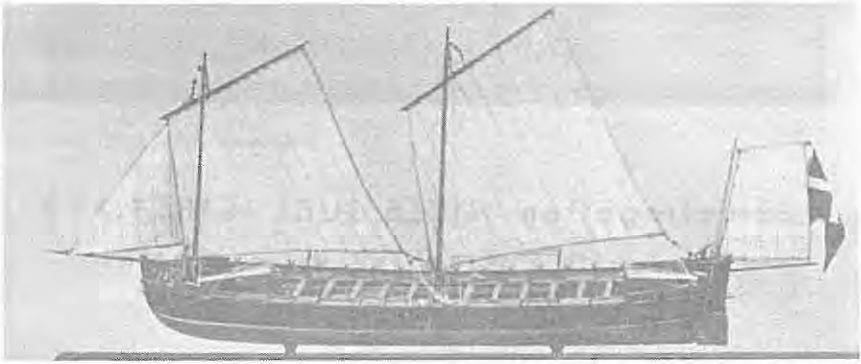

Kanonchalup anvendt i krigen 1807–14.

Under kanonbådskrigen mod England 1809–14 byggedes ialt 157 fartøjer af typen kanonchalup. Fartøjet var normalt armeret med en svær kanon i hver ende i slæbende rekylaffutager og til at underbringe i chaluppens bund under sejlads.

Kanonchaluppen NIELS JUEL blev bygget i Tronheim (1809) og gjorde krigen med i Norge indtil 1814. Der skulle 30 mands besætning til at ro fartøjet, når det ikke sejlede for vinden. Kanonbådskrigen rummer ikke store navnkundige søslag, men talrige guerilla-slag blev udkæmpet med den engelske flåde, hvor chalupperne med heltemod vandt mange priser til den danske flåde, såvel i danske som norske farvande.

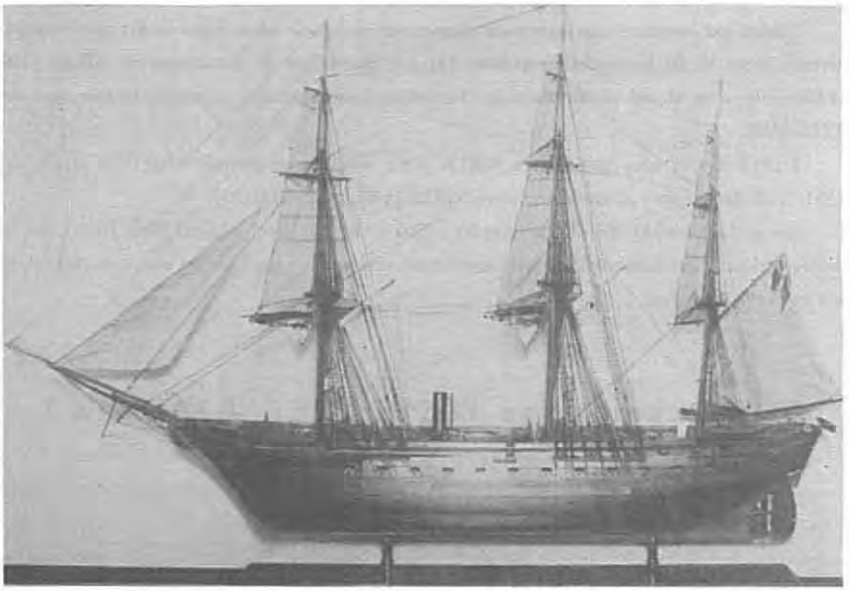

Skruefregatten NIELS JUEL (1855–79).

Skruefregatten NIELS JUEL (1855-79)

(Standerskib i slaget ved Helgoland 1864)

NIELS JUEL var den første skruefregat som blev bygget uden galion med den faste stævn fortløbende helt ud i et med skægget. Fregatten havde 42 kanoner ombord – 12x18 Pds riflede kanoner og 30x30 Pds glatløbende kanoner. Omtrent efter samme tegninger byggedes fregatten SJÆLLAND (1858), JYLLAND (1860), PEDER SKRAM (1864) samt korvetterne HEJMDAL (1856) og DAGMAR (1861). Besætningen ombord udgjordes af 422 mand. Når man ikke sejlede for sejl – den normale fremdrivning – anvendtes skibets dampmaskine på hele 300 hestekræfter.

Ovennævnte enheder sammen med linieskibet DANNEBROG (1850), korvetterne VALKYRIEN (1846) og NAJADEN (1853), fregatten TORDENSKJOLD (1852) samt barksskibet SAGA (1848) og flådens første skrueskib THOR (1851) udgjorde rygraden i den danske flåde under krigen 1864 mellem det lille Danmark og overmagten Tyskland.

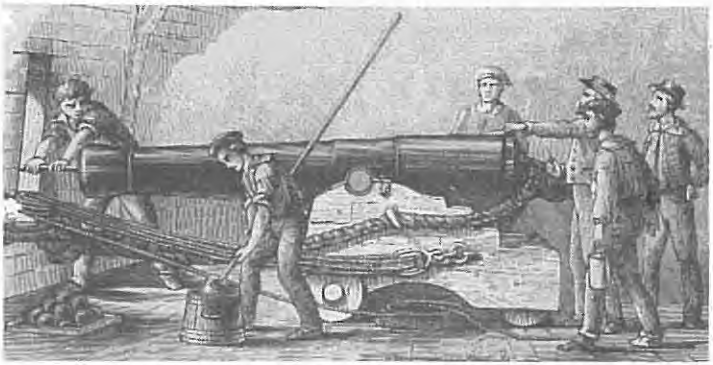

30 pundige skibskanon. (Fra "Vor Sømagtshistorie" ved O.Eidam og O.Lütken).

I 1864 var fregatten Orlogskaptajn E.Suensons flagskib i slaget ved Helgoland d. 9 Maj 1864, hvor den danske styrke bestående af fregatterne NIELS JUEL og JYLLAND samt Korvetten HEJMDAL (samlet kanonantal 102 – besætning 1023 mand), sejrigt bekæmpede den østrigsk-tyske flåde på 2 fregatter og 3 dampkanonbåde med et samlet kanonantal på 87 og en samlet besætning af 1112 mand.

Hvad besætning og kanonantal angik var skibene hinanden temmelig jævnbyrdige.

De danske besætningers krigsvanthed fra krigene 1848–50 udgjorde den overlegenhed, der afgjorde slagets udfald. Under slaget tilføjede den danske ild modstanderen betydelig skade og da en granat efter godt 1 1/2 times kamp antændte det østrigske flagskibs – Schwarzenberg – forrejsning, holdt fjenden af og unddrog sig forfølgelse ved at sejle ind på neutralt territorium ved Helgoland – på daværende tidspunkt engelsk farvand.

Tabet på dansk side var 14 døde og 55 sårede, der landsattes i Christiansand i Norge og hvor begravelsen af de faldne fandt sted d. 13 Maj 1864. 100 års dagen blev højtideligholdt i 1964 ved flådebesøg af korvetterne BELLONA og TRITON samt af en norsk fregat med tale ved graven af daværende provst ved Holmens Kirke, Provst H.Sandbæk.

Sejren betød bevarelse af dansk søherredømme i danske farvande – en sejr, der imidlertid kun fik ringe betydning eftersom våbenhvile afsluttedes allerede d. 12 Maj samme år.

Dæksbillede ombord fregatten NIELS JUEL i 1864. (Fra "Vor Sømagtshistorie").

Artilleriskibet NIELS JUEL (1918-43)

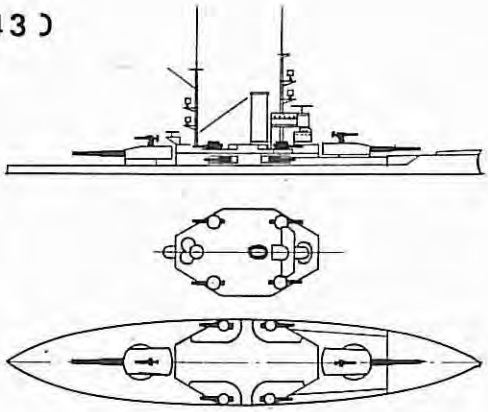

Kystpanserskibet NIELS JUEL, som oprindelig planlagt 1914.

NIELS JUEL blev bygget på orlogsværftet, hvor kølen blev lagt i 1914, men på grund af krigen skred arbejdet kun langsomt frem, således at søsætning først fandt sted sommeren 1918. Skibet skulle oprindeligt have været lidt større og en forbedret udgave af vore tidligere kystpanserskibe – PEDER SKRAM, OLFERT FISCHER og HERLUF TROLLE, alle på 3.650 TS.

Det blev aldrig færdigbygget efter de oprindelige planer – af flere grunde. Panseret kunne ikke skaffes fra USA og kanonerne fra Krupp i Tyskland var umulig at købe. Efter flere års politisk tovtrækkeri blev det færdigbygget med en lettere (defensiv) armering. I stedet for 2x30.5 cm kanoner blev NIELS JUEL udrustet med 10x15 cm kanoner fra Bofors i Sverige. Fra oprindeligt at være køllagt som et panserskib endte NIELS JUEL med at blive benævnt artilleri- og senere orlogsskibet NIELS JUEL. Skibet var endt med at blive en let krydser med et panserskibs armering. Deplacementet blev 3.800 TS med en maskinkraft på 6.000 HK og en besætning på 310/369 mand. Farten blev 16 knob.

Kommandoen blev hejst 23 Maj 1923 og efter et kort togt i danske farvande gik prøvetogtet nordpå til Bergen, Færøerne, og Leith i England for endelig at besøge Gøteborg på vej hjem.

Samme år i Oktober udrustedes til togt til Sydamerika med besøg i Darthmouth (England), Funchal på Madeira og de capverdiske øer før anløb af Rio de Janeiro og Buenos Aires, hvor julen blev fejret.

Artilleriskibet NIELS JUEL 1918–36.

NIELS JUEL

I mellemkrigsårene var skibet udrustet som kommandoskib for Artilleriskolen og utallige gange som kommandoskib for de årlige øvelseseskadre. Herudover blev det til mange togter til udlandet:

- 1925: Til Helsingfors, Reval og Riga i Østersøen.
- 1926: Til Færøerne og øvelsesskib i danske farvande.
- 1928: Øvelsesskib for Dæksofficersskolen og reservekadetskolen med Kongebesøg til Finland.
- 1929: Til Middelhavet; Marseille, Barcelona, Neapel, Tripolis og Lissabon udover som øvelsesskib i danske farvande.
- 1930: Togt med kongebesøg til Færøerne og Island efterfulgt af togt til Middelhavet (1931) med besøg i Konstatinopel og derfra til Odessa, Piræus, Genova Algier og Tanger, før oplægning frem til 1934.

Årene fra 1933, hvor det bliver mere og mere tydeligt, at en ny krig nærmer sig, bliver togterne til udlandet begrænset. Samtidigt i 1936 gennemgår skibet en gennemgribende ombygning med henblik på at gøre specielt ildledelsen mere tidssvarende. Den gamle trebensmast udskiftes med en svær pælemast med et mærs i 2 etager med afstandsmåler og centralsigte, hvorfra skibets kanoner kunne indstilles og affyres. Samtidigt bliver skibets gamle 57 mm ALK udskiftet med 10 stk. 20 mm og 8 stk. 8mm ALK (til brug mod luftmål). Prøvetogtet fandt sted i 1936 efterfulgt af et kort udlandstogt i 1937 til Spithead (England) i anledning af Kong Georg VIs kroning.

Efter verdenskrigens udbrud indgik NIELS JUEL i den udvidede neutralitetsbevogtning af danske farvande. 9. APRIL 1940 ved Danmarks besættelse lå skibet på Holmen med stærkt reduceret besætning.

Artilleriskibet NIELS JUEL efter ombygning 1936.

NIELS JUEL under artilleriskydninger i danske farvande (1936–39).

I 1941 kom NIELS JUEL ud som stamskib for uddannelse af mathelever – datidens konstabelelever – for igen i 1943 at blive udrustet til togt med daværende kommandørkaptajn C.Westermann som chef. Togtet begyndte den 5 MAJ – allerede den 28 JUNI blev den værnepligtige besætning udskiftet. Togtets formål var alene at træne den 324 mands store besætning i indre danske farvande, hvor tyskerne tillod skibet at holde øvelse – hovedsageligt i Isefjorden.

Den 29. AUGUST om morgenen – hvor flåden på ordre fra den daværende chef for søværnet, admiral Vedel sænkede sig selv på Holmen for ikke at falde i tyskernes hænder – var det chefens hensigt fra Isefjorden at søge til Sverige. Efter passage af Hundested blev skibet angrebet af tyske bombefly, som i lav højde kastede flere tidsindstillede bomber, der fald lidt om styrbord af skibet. "Mineeffekten", som eksplosionen forårsagede, gennemrystede skibet så kraftigt, at elektricitetsforsyningen satte ud. Efter at have drejet syd i angreb et tysk fly igen med maskinskyts, som NIELS JUEL engagerede efter atter at have bragt elektricitetsforsyningen i orden. Under dette angreb blev 5 mand af skibets besætning såret, heriblandt en artillerikvartermester som afgik ved døden få dage senere.

Medens NIELS JUEL lå stoppet ud for Hundested afventende ordre fra København, blev skibet yderligere angrebet af fly med maskinskyts og sidst igen af bombefly. Bombeangrebet forårsagede svære rystelser i skibet og en stærk overkrængning.

Ved sidste bombeangreb opstod svære skader ombord. Elektricitetsforsyningen svigtede, hvorved ildledelsesanlæg, ammunitionselevatorer, gyro m.v. blev sat ud af spillet. Med kendskab til de alvorlige skader, der var opstået om læ i skibet og med kun ringe chance for at overleve fortsatte tyske flyangreb i dagslys undervejs til Sverige, besluttede chefen atter at søge ind på Isefjorden, hvor NIELS JUEL blev sat på grund ud for Nykøbing Sjælland og sprængt af egen besætning. Den følgende morgen lod chefen nedhale flag og vimpel for derefter at sætte besætningens sårede i land. Dermed var skibets tjeneste i det danske søværn kommet til en afslutning – efter 20 års lang og tro tjeneste og som det eneste af den danske flådes større kampenheder, der under krigen kom i egentlig kamp med tyskerne.

NIELS JUEL bombes i Isefjorden af tyske flyvere.

Tyskerne hævede senere vraget og bragte det til Tyskland, hvor det i 1944 hejste kommando som kadetskib under navnet NORDLAND, med sejlads i Østersøen for øje. Blev sænket ved egen besætning i Eckernförde Fjord ved krigens slutning, efter denne gang at være angrebet af allierede fly.

Vraget af vort sidste panserskib ligger den dag i dag som et plyndret skibsvrag på bunden af Eckernförde Fjord.

Med navngivningen af korvetten NIELS JUEL den 26 SEPTEMBER 1978 på Aalborg Værft tæller flåden atter et skib med dette så berømte navn i dansk søkrigshistorie. Et skibsnavn, der altid har kæmpet for nationens frihed og selvstændighed. I 1809–14 mod England, i 1864 mod de forenede tysk-østrigske flåder og igen i 1943 mod Nazi-Tyskland – altid efterlevende Admiral Niels Juel's valgsprog:

NEC TEMERE NEC TIMIDE

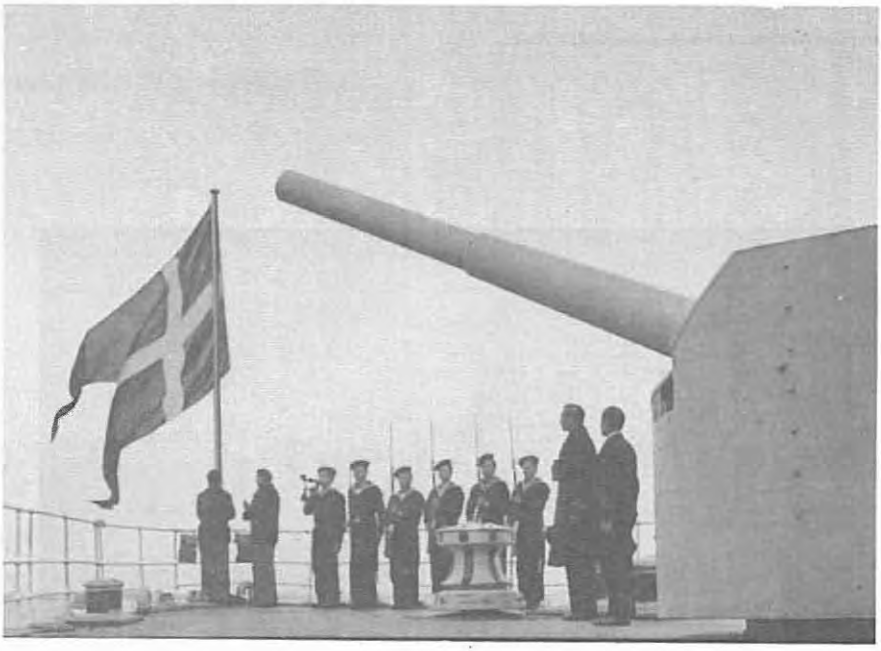

Skansevagt for flaget.

Matroser ombord på Skruefregatten NIELS JUEL.

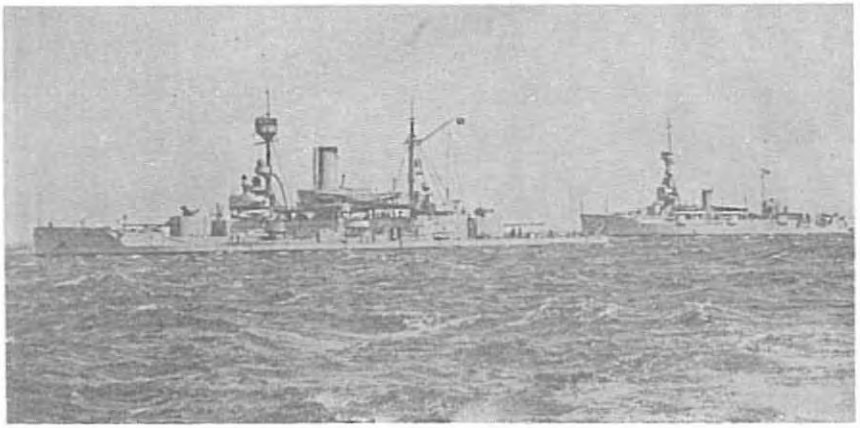

Panserskibene NIELS JUEL og OLFERT FISCHER.

F 354 NIELS JUEL